ప్రణయలేఖలు

౧

మేనేజరు ప్రభావతీదేవి స్కూలు టపా చూస్తూ అందులో కుమారినీల పేరవచ్చిన పత్రికను చూచి ఆశ్చర్యము చెందింది. ఈ పత్రిక ఈ అమ్మాయి కెందుకు వచ్చింది ? ఇందులో ఈమె రచన ఏమైనా వున్నదా లేక యీ పత్రికకు చందా కట్టి ఈమె తెప్పించుకుంటున్నదా? చందా కట్టినట్లైతే వాళ్ళ యింటి అడ్రసుకు తెప్పించుకోక స్కూలు అడ్రసు కెందుకు తెప్పించుకుంటుంది? అని పలువిధాలుగా ఆలోచిస్తూ పై రేపర్ చింపి పత్రిక తీసి చూసింది? అందులో కుమారినీల పేరుతో ఒక కథానిక వున్నది. వెంటనే ఆ కథ గూడా చదివింది. అది ప్రణయలేఖలను గురించి వ్రాసిన ఒక గాథ. ఆమెకు ఆశ్చర్యము కలిగింది. ఒక బాలిక అట్లా వ్రాస్తుందా అని కొంచెం సంశయం కలిగినప్పటికీ, కల్పనగదా ఎట్లా వుంటేనేమి తమ స్కూలు విద్యార్థిని ఒక కథ వ్రాయడము, దానిని ఒక పత్రిక ప్రకటించడము ఆమెకు ఒక విధమైన సంతోషమునే కలిగించింది.

మేనేజరు ప్రభావతీదేవి చాలా నిశితమైన మనిషి. ఆమెయెడ ఉపాధ్యాయినులకు, విద్యార్థినులకు గూడ భయ మెక్కువ – చనువు తక్కువ. ఎప్పుడోగాని ఆమె మోవిపై

దరహాసరేఖ ఉదయించదు ప్రతి విషయంలోను నిక్కచ్చిగా వుండటము నిరుత్సాహమాటంగా మాట్లాడటము ఆమె స్వభావం అందువల్ల చొరవచేసి ఆమెతో మాట్లాడేవారు తక్కువ. ఆమె పల్కరిస్తేనే ఎవ్వరైనా పలుకుతారు. ఆమె యెవరిని యెంతపనికీ అభినందించదు. అయినా ఈనాడు నీలాకుమారి వ్రాసిన కథ ఆమెకు సంతోషం కలిగించింది. ఆమెను అభినందించవలెననే అభిప్రాయం కలిగింది. ఆ సంచికను తానే స్వయంగా నీలకు యివ్వవలెననే కుతూహలం గూడా కలిగింది. అది ఆమెకు యింకను మంచి మంచి కథలు వ్రాయడానికి ప్రోత్సాహకరం కాగలదని ఆమె ఉద్దేశ్యం.

పది గంటలకు బడికిరాగానే నీలను పిలుచుకొని రమ్మని స్కూలు నౌకరును పంపించింది ప్రభావతీదేవి. నీల యింకా బడిగంట కొట్టనందున సహాధ్యాయినులతో ముచ్చట్లాడుతూ స్కూలు ఆవరణలో చెట్టుక్రింద నిలబడివున్నది. నౌకరువెళ్ళి మేనేజరమ్మగారు రమ్మంటున్నారనగానే నీల ఒక్కమాటు బెదరినట్లయి నెమ్మదిగా నౌకరు వెంటవెళ్ళి మేనేజరమ్మగారికి నమస్కారముజేసి నిలబడ్డది. ప్రభావతీదేవి నీలనుచూచి మందహాసంచేస్తూ "నీలా! ఇన్నాళ్ళనుండీ నీవు చక్కగా పాటలే పాడగలవనుకుంటున్నాము కథలుగూడా వ్రాయగలవే! నీవు వ్రాసిన కథ చదివాను బాగుంది" అంటూ పత్రిక నీలచేతిలో పెట్టింది.

మేనేజరమ్మగారివద్ద యెక్కువ మాట్లాడటం అలవాటు లేని నీల ఆ మాటలకు తత్తరపడుతూ తెల తెల బోయే ముఖంతో "నేనేమి కథ వ్రాశానండీ! ఏమీ వ్రాయలేదే" అన్నది. ఆమాటకు మేనేజరమ్మ ఆశ్చర్యంతో ఆమెవంక పరిశీలనగా చూస్తూ "ఏమిటీ నీవేమీ కథ వ్రాయలేదూ" అయితే నీ పేరుతో ఒక కథ యీ పత్రికలో వున్నదే. పైగా నీవు కథ వ్రాసినందుకు వారు పత్రికకూడా పంపారుగదా. ఇంకా కథ నాది కాదంటావేమి" అన్నది.

"నిజమేనండి; నాకు కథలు వ్రాయడం చేతగాదండీ; పాటలైతే విసుగులేకుండా నేర్చుకొని పాడతాను. తెలుగు పాఠాలు చదవడానికి మాత్రం ఒళ్ళు వంగదు" అని ఎప్పుడూ తెలుగు టీచరుగారు కోప్పడుతూనే వుంటారు. నేను కథలు వ్రాయగలిగితే ఇంకేమీ? నాకు ఆమాత్రం తెలివా?"అన్నది. నీల.

ఆమాటలకు ప్రభావతీదేవి హడిలిపోయింది సంభ్రమం, ఆశ్చర్యం, విచారం, విద్వేషం, అవమానం మొదలైన ఎన్నో భావాలు ఆమె మనసులో పెల్లుబికి ఆమెను కలచివేసినాయి. తన పాఠశాలలో తన బాలికలను తాను యెంతో జాగ్రత్తగా చూస్తున్నాననీ, తన బాలికలు ఎంతో మంచి వాళ్ళనీ, ఎంతో వినయ వివేక సంపత్తి గలవారనీ, ఆమె కెంతో నమ్మకం. అట్టి పరిస్థితుల్లో ఇది ఎట్లా సంభవించిందో

ఆమె కొంచెమైనా ఊహించలేకపోయింది. "అయితే నీ వీ కథను వ్రాయలేదన్న మాటేనా" అన్నది నీలవంక తీవ్రంగా చూస్తూ.

"నిజంగా దైవసాక్షిగా నేనా కథ వ్రాయలేదండీ" అన్నది నీల నిశ్శంకంగా. అయితే ఈ పనిచేసిన వారెవ్వరు? అనుకుంటూ కొంతసేపు సాలోచనగా తల చేతితో పట్టుకొని ప్రభావతీదేవి అట్లాగే ఉండి పోయింది. ఇంతలో స్కూలుగంట ఠంగ్ ఠంగ్న వినిపించింది. "సరే నీలా? గంట కొట్టారు నీవు క్లాసుకు పో" అన్నది ప్రభావతీదేవి. నీల నెమ్మదిగా క్లాసుకు వెళ్ళిపోయింది ఆ రోజు ఆఫీసులో మేనేజరమ్మా, క్లాసులో నీలాకుమారీ అస్థిమితంగానే వున్నారు.

౨

మధ్యాహ్నం ఒంటిగంట దాటింది. బడి వదిలే గంట కొట్టబోతున్నారు. పోస్టు జవాను వచ్చి మేనేజరమ్మగారికి వచ్చిన రిజిష్టర్లు వగైరా టపా యిచ్చి "కుమారి టి. ఎస్. నీల అనే అమ్మాయికి మనియార్డరు వున్నదండీ" అంటూ మని యార్డరుఫారం ఆమె చేతిలో బెట్టాడు. మనియార్డరుఫారంలో కూపను చదివి చూచునుగదా, అది పత్రికవారు కథ వ్రాసినం దుకు నీలకు పంపిన పారితోషికము. ప్రభావతీదేవి ఒకక్షణం ఆలోచించింది; 'తీసుకోవడమా, త్రిప్పివేయడమా' అని.

పత్రికవారు యిందులో నిరపరాధులు ఈ కథ ఈమె వ్రాసినది కాదని వారికేం తెలుసు? వారి ఏర్పాటు ప్రకారము రచయితల కిచ్చే పారితోషకము ఈమెకు పంపారు ఏవిధంగానూ నీల రచయితగా పత్రికలో కెక్కింది గనుక దానిని త్రిప్పివేసి పత్రికవారిని ఆందోళన పెట్టడ మెందుకు? నీలనే తీసుకోమందామని జవానును పంపి నీలను పిలిపించింది. ప్రభావతీదేవి మనియార్డరుఫారం నీల చేతికిచ్చి ఫలానిచోట్ల సంతకం చేయమని నీలను ఆజ్ఞాపించింది. నీల సంతకంచేసి మేనేజరమ్మగారి కిచ్చింది. పోస్టుజవాను డబ్బు మేనేజరమ్మగారి చేతిలో పెట్టి ఫారం తీసుకొని కూపను చింపి యిచ్చి వెళ్ళిపోయినాడు ప్రభావతీదేవి నీలవంకచూచి "నీలా! నీవు కథ వ్రాసినందుకు పత్రికవారు నీకు బహుమానం పంపారు తీసుకో" అన్నది.

"ఆకథ నేను వ్రాయలేదు కదండీ! నేను బహుమానం గూడా ఎట్లా తీసుకోనండీ" అన్నది నీల వేదనతో.

"ఆ సంగతి పత్రికవారి కేమి తెలుసు! వారి మర్యాద ప్రకారం వారు పంపారు. మళ్ళీ త్రిప్పివేస్తే అదో గల్లంతు గదా. ఏమో కథ నీపేరే వున్నదిగదా, పారితోషకం నీ పేరే వచ్చిందిగదా, నీవే తీసుకో" అన్నది మేనేజరమ్మ.

"అమ్మా నాకు వద్దు. నే నా డబ్బు మా యింటికి తీసుకొనిపోను. నీ కీ డబ్బు యెక్కడిదని మావాళ్ళు చంపివే

స్తారు. అసలే మా నాన్నగారు వద్దంటున్నకొద్దీ ఈ ఒక్క సంవత్సరమే గదా అని పట్టుపట్టి ఏడ్చి ఒప్పించి చదువు తున్నాను ఈ డబ్బుచూస్తే ఏమంటారో? నాకు వద్దు వద్ద”ని నీల భయంతో వణుకుతూ బొటబొట కన్నీరు కార్చింది. ప్రభావతి హృదయం కరుణతో ఆర్ద్రమైంది ఆడపిల్లలు ఎంత కష్టపడి చదువుకుంటున్నారని తల్లడపడిపోయింది. కొందరు మగపిల్లల ప్రవృత్తి ఎంత నీచాతినీచమై పోతున్నదని చింతిం చింది. గాంభీర్యమంతా పోయి ఆమెలో నిగూఢమైన స్త్రీ సహజమైన మాతృహృదయమూ వాత్సల్యమూ పైకివచ్చింది. ఉబికి వస్తున్నకన్నీళ్ళను తుడుచుకుంటూ చివాలున కుర్చీ మీదనుండి లేచి నీలను పొదివి పట్టుకొని ఆమె కన్నీళ్లు తన పైట చెఱగుతో అద్ది ముఖం తుడచి తల నిమిరి వెన్ను తట్టు మతూ “నీలా! ఏడవబోకు. ఈ పైకం నీవు ఇంటికి తీసుకపో నక్కరలే. ఈ పైకం మన స్కూలు ప్రైజుల ఫండుకు జమకట్టి వేస్తానులే. నీవు యింటికి పో. సాయంత్రం బడి వదలగానే మా యింటికి ఒకమాటు రా” అని బుజ్జగించి పంపింది. కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ నీల యింటికి వెళ్ళిపోయింది.

౩

ప్రభావతీదేవి మహాసంక్షోభంతో తుకతుకలాడి పోతు న్నది. కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకుందామని యింటికి పోయిందే కాని మనసు మనసులో లేదు. కాసేపు పడుకున్నది. కాసేపు

పడక కుర్చీలో కూర్చున్నది. కాసేపు పేపరు చదువుదామని ప్రయత్నించింది. కాని దేనికీ మనసు పాలుపోలేదు. నీలకు కల్గిన వంచన తనకు కలిగినట్టుగానే ఆమె మనసు పరితాపపడి పోతున్నది. తా నింత జాగ్రత్తగా వుండగా తన స్కూలులో తన స్కూలు విద్యార్థిని కింత పరాభవం జరగడ మేమిటి? నీల యీ కథను వ్రాయలేదని గట్టిగా చెప్పుతున్న దే? ఆ పిల్ల దుఃఖం చూచినా, అమాయకత్వం చూచినా ఆమె వ్రాయ లేదని రూఢిగా తోస్తున్న దే? అయితే ఇది వ్రాసిన దెవరు? ఇలా కథ వ్రాసి ఈ అమాయిక బాలిక పేరు పెట్టడానికి కారణమేమి? నీల మీద ఎవరికైనా విరోధ మున్నదా? లేక అభిమాన మున్నదా? ఇది గట్టిగా విచారించాలె అనుకున్నది. కాసిని కాఫీ నీళ్ళు గొంతులో పోసుకొని స్కూలుకు వెళ్ళింది తెలుగు టీచరును పిలిచి "నీలకు ఏమైనా కథలు వ్రాయడం వచ్చునా? అని అడిగింది. "కథలే! తెలుగు కాంపోజిషన్ వ్రాయడం వచ్చునూ? ఆ అమ్మాయికి పాటలు, పద్యాలు సంగీతం వీటిమీద వున్నధ్యాస తెలుగు మీద లేదు. వస్తుతః తెలివైనదే. కాని యీ భావగీతాలు, బండలుగీతాలు నేర్చు కోవడంలో పడి చదువు ఉపేక్ష చేస్తున్నది. ఈమధ్య సంగీ తములో ఫస్టు ప్రైయిజు వచ్చిన తరువాత ఆ గొడవ మరీ యెక్కువైంది" అన్నది తెలుగు టీచరు.

నీల చిన్న క్లాసుల దగ్గరనుంచీ తమ పాఠశాలలోనే చదువుతున్నది. ఆఅమ్మాయి మంచిది. తెలివిగలది. చక్కగా

పాడుతుంది. ఇంతవరకు ఏ ఉపాధ్యాయినీ ఆమె మీద మోపి దోషారోపణ చేయలేదు. ఇట్టి సౌశీల్యంగల నీలమీద చనువు తీసుకొని ఇట్టికథను వ్రాసి అందులోను ప్రణయలేఖలకు సంబంధించిన కథను వ్రాసి పత్రికకు పంపినవా రెవ్వరై యుంటారు? ఈ విషయం యింకా తరచి తరచి ఏకాంతంగా అడిగితేనేగాని నిజం బయటపడదని ప్రభావతీదేవి నిశ్చయించింది. బడివదలగానే నీలను పిలుచుకొని యింటికి వచ్చింది. ఒంటరిగా తన గదిలో కూర్చుండి నీలను తనకు అత్యంత సన్నిహితంగా ఒకస్టూలుమీద కూర్చోబెట్టుకున్నది. "నీలా! నిజం చెప్పు. నీకు స్కూలు విద్యార్థినులలోగాని, మరెవరితోగాని విరోధమున్నదా? నిన్ను చూచి యీర్ష్య పడేవారెవరైనా ఉన్నారా? ఏ మొగపిల్లవాడైనా నిన్నెప్పుడైనా అవహేళన చేసే సందర్భం కలిగిందా? భయ సంకోచాలులేకుండా నాతో చెప్పు. నేను నీ తల్లివంటి దానిని. యీ విషయం మొలకలోనే త్రుంచివేయకపోతే నీ భవిష్యత్తుకే ప్రమాదం వస్తుంది. స్కూలుకు చెడ్డపేరు వస్తుంది కనుక దాపరికము లేకుండా చెప్పు" అని గ్రుచ్చి గ్రుచ్చి అడిగింది.

"మా క్లాసులో కనకవల్లికి నేనంటే చాలా అసూయండీ. సంగీతంలో నాకు ఫస్టు ప్రైజు వచ్చింది మొదలు నన్ను చూచి మరీ యీర్ష్య పడిపోతున్నది" అన్నది నీల.

"ఈర్ష్యపడి యేమి చేస్తున్నది?"

"టీచర్లందరికీ నామీద అభిమానమనీ, నావలె ఆశ్ర యించి ప్రైజులు పొందడం తనకు చేతగాదనీ, అభిమానించే వాళ్ళుంటే తనకూ ప్రైజు వచ్చేదే అనీ ఏమిటేమిటో అంటూ ఉంటుంది. ఒకనాడు తానే వచ్చి ప్రైజు పుస్తకం ఒకమాటు యివ్వమని తీసుకవెళ్ళింది".

"అది వెంటనే యిచ్చిందా?"

"అడగంగా అడగంగా వారం రోజులకు తెచ్చి యిచ్చింది. ఇస్తూ ఎక్కడైనా చినిగిందేమో చూచుకో" అని చెప్పి పోయింది. నేను పుస్తకం విప్పిచూచాను. దానిలో ఒక ఉత్తరం వున్నది".

"అందులో ఏమి వ్రాసి వున్నది?"

"ప్రియమైన నీలా! మీ యాన్యుయల్ సెలిబ్రేషన్ నాడు నీవు పాడిన పాటను విని ముగ్ధుడనై పోయాను. ఆ నాడే నా మనస్సు నీ వశ మైంది. నాకు సంగీతమంటేనూ, లైట్ సాంగ్సు అంటేనూ ఎంతో ప్రేమ. శ్రావ్యమైన నీపాట విన డానికి నాకు అవకాశం యివ్వవలసింది నీవు యెక్కడికి రమ్మంటే అక్కడికే వస్తాను" అంటూ ఇట్లా యేమేమో వ్రాశాడు. ఆ ఉత్తరం చూస్తే నాకు ఒళ్ళు ఝల్లుమన్నది. వెంటనే కనకవల్లి దగ్గిరకుపోయి యీ వుత్తర మేమిటి? నా పుస్తకంలో ఉన్నది. నా పుస్తకం ఎవరికిచ్చావు వన్నాను. నాకేమి తెలుసు నీవే ఎప్పుడైనా ఆ పుస్తకంలో పెట్టుకున్నా

వేమో నన్నది. ఛీ! నాకటువంటి ఉత్తరా లెక్కడివి? నీవే నా పుస్తకం తీసుకపోయి ఎవరికో యిచ్చి ఇట్లాంటివి వ్రాయించి అందులో పెట్టి తెచ్చి యిచ్చావన్నాను. కనకవల్లి కోపంతో మరింత రెచ్చిపోయి పోట్లాడింది. అంతే! ఇంటికి వచ్చాను. నాకు మారుతల్లి. నాకష్టం ఎవరితో చెప్పుకుంటాను. లోలోపల కుమిలి యేడుస్తూ ఊరుకున్నాను. అప్పటి నుంచీ నేను కనకవల్లితో మాట్లాడటం లేదు. అప్పుడప్పుడు యిటువంటి ఉత్తరాలు నాగదిలో పడివుంటున్నాయి. అవి చింపిపారవేస్తూ కాలక్షేపం చేస్తున్నాను."

"ఆ ఉత్తరాల క్రింద సంతకం వుంటుందా?"

"సినిమా పిచ్చివాడనీ, నీ పాద దాసుడనీ, సినిమా ప్రియుడని ఏమోమో వ్రాస్తాడు—"

"వాడి కెప్పుడైనా జవాబు వ్రాశావా?"

"వాడు దానిలో జవాబు వ్రాయడానికి అడ్రెసువ్రాసిన కవరు పెట్టినా నేను జవాబు వ్రాయకుండా అవి చింపివేస్తూ వచ్చాను"

"అయితే ఆ కవరుమీద సరైన అడ్రసే ఉండాలిగా ఏమి వ్రాసి వున్నది?"

"ఎస్ .బి రాజు అని వున్నది. నేను నా అభిప్రాయం తెలిపితే మానుతాడేమోనని ఒక్కమాటుమాత్రం 'నీ వెవరో నాకు తెలియదు. నేను నీకు చెల్లెలి వంటి దానిని. నాయందు

దయవుంటే నా కిటువంటి ఉత్తరాలు వ్రాయవద్దు' అని వ్రాశాను, కాని తక్కిన కవర్లు చింపివేశాను."

"దానికి జవాబు వచ్చిందా?"

"వచ్చింది. కానీ మళ్ళీ యెప్పటి గోలే. కాని దానిలో మాత్రం 'భద్రి' అని సంతకం వున్నది "

"ఊహూ! ఏమిటి? 'భద్రి'అని వున్నదా? పెయింటర్ భద్రిగాడు కాదుగదా?"

"ఏమో నాకు తెలియదండీ"

"కవర్లమీద ఎస్. బి. రాజు అని వ్రాశాడన్నావు కాదు?"

"అవును"

"ఇకనేమీ! వాడి పేరు భద్రిరాజు. వాడిని అందరం 'భద్రి, భద్రి' అనే అంటాము. ఇంకా ఎందుకు? దొరికిపోయి నాడు దొంగ. అయితే వాడి నెప్పుడైనా చూచావా?"

"ఉమ్మి వేయడానికైనా వాడి ముఖం చూడటం నా కిష్టంలేదు"

"అసలెక్కడైనా తటస్థ పడ్డాడా?"

"ఒకమాటు దేవాలయానికి వెళ్ళాను. అక్కడ కొందరు రౌడీలున్నారు. వాళ్ళు నన్నుచూచి అరవడం మొదలు పెట్టారు అక్కడ కనకవల్లిగూడ వున్నది. అందరు పకపక

నవ్వడం, అట్లా అనడం. నా ఒళ్ళు మండిపోయి నావంటి తల్లి గోడు లేదా అని తిట్టాను. ఏమీ ఎరగని దానిలాగా కనకవల్లి వచ్చి వాళ్ళ గోలకేమి ఇంటికి పోదాం రావోయి అన్నది. ఒక వంక అల్లరిచేయిస్తూ ఏమీ ఎరగని నంగ నాచిలాగా పిలవ వచ్చావని కోపించి ఇంటికి వచ్చేశాను అమ్మా!—"

"ఏమి నీలా?"

నిజానికి వాడే ఈ కథ వ్రాసి నాపేర పెట్టాడేమో నండీ!"

"సందేహ మేమిటి వాడి పనే నీలా. ఇంత రభస జరుగుతుంటే నా కెందుకు చెప్పలేదు."

"ఏమో భయంచేత చెప్పలేదు. నాలో నేనే ఏడుస్తున్నాను—"

"సరే వాడు వ్రాసిన ఉత్తరంగాని అడ్రెసు వ్రాసిన వ్రాసిన కవరుగాని ఏ ఒకటి రెండున్నా నాకు తీసుక వచ్చి ఇవ్వు. ప్రొద్దుకూకింది. ఇంటికి పో" అన్నది మేనేజరమ్మ. నీల వెళ్ళిపోయింది.

౪

మరునాడు నీల రెండు ఉత్తరాలు, ఒక కవరు మేనేజ రమ్మగారికి తెచ్చియిచ్చింది. ఆ ఉత్తరాలు వ్రాసిన దస్తూరి,

పై విలాసపు కవరుచూచిన తరువాత ఆమె సంశయాలు పూర్తిగా తొలగిపోయినాయి. వాడు తమ యింట్లో వద్రంగం పనిచేసే గుర్రాజు కొడుకు భద్రిరాజు. వాడీ మధ్య స్కూలు బిల్డింగు తలుపులకు, కిటికీలకు, అల్మారాలకు, డాబా కడ్డీలకు రంగులు వేశాడు. ఆ రోజుల్లో స్కూలు వార్షికోత్సవం నిమిత్తం బాలికలు నాటకాలకు డ్యాన్సులకు రిహార్సలు చేస్తూ ఉండేవాళ్ళు డ్యాన్సులు. కోలాటాలు, నాటికలు, ఏవి జరిగినా ప్రతిదానికి నీల పాటపాడుతూఉండేది. ఆమె శ్రావ్యమైన కంఠం ఎంతో ఆనంద దాయకంగా ప్రతి వారికీ వినిపిస్తూ ఉండేది. రంగులు వేస్తూ భద్రిగాడు కూడా విని ఉంటాడు. ఇకనేమీ పిశాచంలాగా వెంటపడ్డాడు కాబోలు. వీడికి ఎంత దుర్బుద్ధి పుట్టింది! దీనికి కనకవల్లి మద్దతా! ఈ కనకానికి యింత వోర్వలేనితనం యెందుకు? తాను చక్కగా డ్యాన్సు చేస్తుందిగదా! నీల ఎప్పుడైనా ఈర్ష్య పడ్డదా! పైగా తన డ్యాన్సుకుకూడా నీలే పాట పాడుతుంది గదా ఆ కృతజ్ఞతైనా లేకుండా కనకవల్లి ఇంత అసహ్యంగా ప్రవర్తిస్తుందా! చదువుకున్న పిల్లలుగూడా ఇటువంటి అవగుణాలు కలవాళ్లైతే చదువుకున్న ప్రయోజన మేమిటి? పాపం నీలకు తల్లిలేదు సరిగదా మారుతల్లి వున్నది. కాస్త తప్పువస్తే గంపంతచేస్తుందే గానిఆవిడ ఈపిల్లను ఎందుకు రక్షిస్తుంది? తండ్రి అసాధ్యుడు, పెళ్ళాంమాటలు విని నీలను ఎంతైనా నిరాదరిస్తాడు. అండదండ లేకుండా ఈవిధమైన కష్టంలో ఉండబట్టే నీల ఎవరికీ

ఏమీ చెప్పక లోలోపల కుమిలిపోతున్నది కనుక తానే తల్లి వలె నీలను కాపాడ వలెనని ప్రభావతీదేవికి తోచింది. పైగా ఇది అత్యంత నిగూఢంగా జరగవలెనని గూడా నిశ్చయించు కున్నది. మరునాడు సాయంత్రం కనకవల్లిని తన యింటికే పిలిపించింది మేనేజరమ్మ. నిన్న నీల విషయంలో యెంత కరుణార్ద్ర హృదయంతో ఉన్నదో యీనాడు కనకవల్లి విష యంలో అంత రూక్షంగా ఉన్నది ప్రభావతీదేవి వైఖరి. కోపంగా ఉంటే సాధువుగా మాట్లాడటం ఆమెకు చేతగాదు. ఆమె కనకవల్లిని చూడగానే పట్టరాని కోపంతో తీక్షణంగా చూస్తూ "కనకవల్లీ ! నిన్ను స్కూలులో నుంచి డిస్మిస్ చేయవలె ననుకుంటున్నా నన్నది" కఠినంగా. కనకవల్లికి నిలు చున్న పాళంగా తల్పైపై పిడుగు పడినట్లైంది. ఎందుకు? నేనేమి తప్పుచేశానన్న మాటలుగూడా పలుక లేక పోయింది. తనువు ఆపాదమస్తకము కంపించి పోతున్నది. కనుల వెంట క్షోణీ పాతంగా నీళ్ళు కారుతున్నాయి. గట్టిగా ఏడుపు ఆపుకున్నా ఆగకుండా పైకివస్తూ ఉంటే పమిటకొంగు నోట్లో క్రుక్కు కొని అట్లాగే నిలబడి పోయింది.

"నీలంటే నీ కెందుకింత ఓర్వలేనితనం" అన్నది మళ్లీ ప్రభావతీదేవి.

"నాకేం ఓర్వలేనితనం లేద" న్నది. కనకవల్లి; జవాబు చెప్పకపోతే ఏమనుకుంటుందో నని.

"వోర్వలేని తనం లేకపోతే ఆ అమ్మాయికి ప్రైజు వచ్చిన పుస్తకం తీసుకుపోయి యెవడికో యెందుకిచ్చావు?"

"ఎవడికీ యివ్వలేదు మా అన్నయ్య చూస్తానంటే తీసుకుపోయి యిచ్చాను."

"అత నెవరికిచ్చాడు?"

"ఎవ్వరికీ యివ్వలేదు"

"అబద్ధాలు ఫస్టుగా మాట్లాడే టట్లున్నావే ? ఎవడికీ యివ్వక పోతే ఎవడో వ్రాసిన ఉత్తరాలు ఆ పుస్తకంలోకి ఎట్లా వచ్చాయి?"

"ఏమో."

"ఏమో గీమో అంటే వీల్లేదు. నిజం ఒప్పుకోకపోతే నీవు మా స్కూలునుంచి వెళ్ళవలసిందే నీవంటి పిల్లలు మా బడిలో ఉండతగరు. బడికీ నాకూగూడా అప్రతిష్ట వస్తుంది.

"నే నేమి చేశానండి?"

"సాటి విద్యార్థిని అవమాన మొకటీ నీ అవమానం ఒకటీనా? యస్. యస్. యల్. సి చదువుతున్నావు ఆ మాత్రం బుద్ధిలేదూ? నీవూ నీ అన్నా కలిసి నీలను నమ్మించి ప్రైజు పుస్తకం తీసుకపోయి వాడికిచ్చి వాడిచేత ఉత్తరాలు వాయించి ఆ పుస్తకంలో పెట్టి ఆ అమ్మాయికిస్తారా? నా కన్నీ తెలిసిపోయినాయి. ఈ విషయంలో నీవు తప్పు ఒప్పుకొని క్షమాపణ కోరితీరాలె. పో! పోయి మీ అన్నతో ఆలో

చించుకో. నా స్కూలు గౌరవము నా విద్యార్థినుల గౌరవము కాపాడుకోవడం నా ధర్మం. నీను కథవ్రాసి ఏమీ ఎరుగని ఒక అమాయిక బాలిక పేరుపెట్టి పత్రికలో ప్రకటిస్తావా? దానికి నీవు తోడ్పడుతావా? సినిమాలు చూచి నాటకాలుచూచీ, పిచ్చి పిచ్చి పుస్తకాలు పత్రికలూ చదివీ మీరు భ్రష్టులై పోతున్నారు ప్రేమలు ప్రణయాలు కథల్లో, కావ్యాల్లో, పాటల్లో, మాటల్లో యిరికించి ప్రజల నైతిక పతనానికి దారితీస్తున్న రచయితలు సంఘానికి ఎంతైనా అపకారులు. వారివల్ల సంఘమేగాదు దేశమే నాశమైపోతున్నది. నేను ఈ పాఠశాల వ్యవస్థాపకురాలిని; పోషకురాలిని గూడా. నా సొంత ధనము ప్రభుత్వపు గ్రాంటు తప్ప ఇతరుల సొమ్ము దీనిలో చిల్లిగవ్వ లేదు. నా పాఠశాలలో చదివిన బాలికలు విద్యాబుద్ధులు నేర్చి ఉత్తమ స్త్రీలు కావలెనని నా ఆకాంక్ష. నీవంటి పనికి మాలిన పిల్లలు నా పాఠశాల్లో ఉంటే నా ఆశయానికే విఘాతం వస్తుంది. ఇది నేను సహించను వెళ్ళు. నీ భవిష్యత్తు చూచుకో పో" అన్నది ప్రభావతీదేవి. ఆ భయంకరమైన ఆకారము ఆ నిశితమైన మాటలు కనకవల్లిని దద్దరిల్ల చేసినాయి. అది కాదు యిది అని చెప్పడానికి ఆమెకు సాహసం లేకపోయింది అట్లాగే క్రిందచూస్తూ నిలబడిపోయింది. "ఎందుకు నిలబడతావు యింటికి పో" అన్నది మళ్లీ తీవ్రంగా ప్రభావతీదేవి పెద్దపులి బోను లోంచి యివతలపడ్డ మేకపిల్లలాగా దడ దడ లాడుతూ కనకవల్లి ఆమె యెదుటినుండి తప్పుకొని నెమ్మదిగా యింటికి పోయింది.

౨

మరునాడు మేనేజరమ్మగారు పిలిపించి నందువల్ల భద్రి గాడి తండ్రి గుర్రాజు వచ్చి అమ్మగారి దర్శనం చేసుకున్నాడు. గుర్రాజు ఎంతకాలం నుంచో వాళ్ళ యింట్లో విశ్వాస పాత్రుడైన పనివాడు. వాళ్ళయింట్లో ఒక్క కొయ్యపిడి చెక్కవలె నన్నా అతనే రావాలె. వాళ్ల యింటి పనులేమి స్కూలు బిల్డింగు పనులేమి అన్నీ అతని మేస్త్రీ తనం క్రింద జరిగినవే. వారివల్ల అతను ఎన్ని వేల సొమ్ము తిన్నాడో అతని కెరుక; ఆ పరమేశ్వరుని కెరుక. వారి ఆవరణ దాటకుండానె అతని వయస్సు బాల్య యౌవన కౌమారాలు దాటి వార్ధక్యంలో పడ్డది. 'ఏమయ్యా! గుర్రాజూ' అంటే 'ఏమండీ అమ్మాయి' గారంటా డతను.

"మావాడు పెయింటింగ్ నేర్చుకున్నాడు. తను స్కూలు బిల్డింగు పెయింటింగ్ పనులు మావాడి కిప్పించమ'ని గుర్రాజు వచ్చి అడిగితే అతనిపై ఉండే అభిమానం వల్ల సరే నని యిచ్చింది ప్రభావతీదేవి. రంగులు పూసుకునేవాడు యింతటి రసికుడౌతాడని ఆమె ఊహించలేదు. వాడి లుంగీ కట్టు. జూలుజుట్టు, సిగరెట్టు, పొడుగు లాల్చీ కొంచెం అను మానం కలిగిస్తున్నా, ఏదో చిన్న తనపు హోషులో ఉన్నా డన్న ఉద్దేశంతోనూ, మనవద్ద ఏమి చేస్తాడులే అన్న

ధైర్యంతోనూ గుర్రాజు ప్రస్తుతం వార్ధక్యంవల్ల అనుభవిస్తున్న పేదతనాన్నిబట్టి వానికి పని యిచ్చింది.

గుర్రాజు వచ్చి "అమ్మా ఎందుకో పిలిపించార" న్నాడు ప్రభావతీదేవి మనస్సు చాలా వేంద్రంగా ఉన్నది. ఆపుకుందామన్నా ఆ ఉత్సుకు ఆగటంలేదు. అందువల్ల కుశల ప్రశ్నలు తప్పించి "గుర్రాజూ నీ కొడుకు ఏమి చదువుకున్నా డేమిటు"న్నది సూటిగా.

"పది క్లాసులుదాకా చదివాడు కాదండి అన్నాడు అతను.

"కథలు అవీ వ్రాయడం, కవిత్వం చెప్పడం వచ్చునా ఏమిటి?"

"ఈ మధ్య మన కుర్రబ్బాయిల సావాసాన సాహిత్య సంఘంలోచేరి పుస్తకాలు పత్రికలు చదవడమూ నాటకాలవీ ఆడడమూ మొదలు పెట్టినాక కాస్త రాయడము అదీ బాగా నేర్చుకున్నాడు లెండి. రంగుల పని లేకపోతే వాడి కెప్పుడు చదవడం రాయడం తప్పితే మరో ధ్యాస్నం లేదండి ఏదో వాడికినేను చెప్పిన చదువెంత? వాడి తెలివినిబట్టి వాడే వృద్ధి చేసుకున్నాడు"

"చదువుకుంటే వ్రాసుకుంటే మంచిదే కాని తన పాండిత్యమంతా మామీద పట్టించాడు గదా విధవ సన్నాసి" అన్నది ప్రభావతీదేవి కొంచెం కోపంగా.

గున్రాజు ఆమాటలకు చకితుడై "అమ్మాయిగారు అదే మిటి అట్లా సెలవిస్తున్నారు? వాడి చదువెంత వాడెంత? కుర్ర కుంక తమ మీద పట్టించచడ మేమి" టన్నాడు బెదురుగా చూస్తూ.

"అవునయ్యా, నేను కుర్రకుంక అనే అనుకున్నాను. నీవు పెద్దవాడవైనావు. మునుపటివలె పని చేయలేకుండా ఉన్నావు. ఈ పేదతనంలో నీకు కొంచెం సహాయం చేసి నట్టుగా ఉంటుందనే మీవాడికి రంగుల పని నీవు అడగంగానే యిచ్చాను. ఇచ్చి నందుకు ఇంట్లోతిని యింటివాసాలు లెక్క-పెట్టినన్న సామ్యంగా చేశాడు."

"ఏమమ్మా! ఏం చేశాడు? రంగులు బాగా వేయ లేదా?"

"రంగు లెట్లాగన్నా ఏడవనీ. బడిలో పిల్లలమీద మొదలెట్టాడు గదా తన ప్రతాపం"

గున్రాజు గడగడ లాడిపోయి చేతులు నలుపుకుంటూ "ఏమి చేశాడమ్మా పిల్లలను?" అన్నాడు.

"ఏం చెప్పను గున్రాజూ. నీవూ ఉన్నావు మాయింట్లో ఎన్నాళ్ళనుంచో పనులుచేస్తూ. తాతవో, తండ్రివో అను కుంటాం నిన్ను."

"అవును తల్లీ! తమరంటే నాకు మా పెద్దమ్మాయే అనుకుంటాను, అంతే. ఈ వెధవేమి చేశాడమ్మా?"

"ఏమి చేయడ మేమిటి బడిలో చదివే ఆడపిల్లలకు ఉత్తరాలు వ్రాయడము వాళ్ల పేరుపెట్టి కథలు వ్రాసి పత్రికలకు పంపడము. వాళ్ళు కనపడ్డచోటల్లా వెక్కిరింతలు వేళాకోళాలు ఒకటా వాడిపనులు"

"పని ఉన్నప్పుడు పని. లేకపోతే వ్రాసుకోడమో, ఇతర జోక్యాలకు పోడే!"

"నేను అబద్ధం చెబుతానయ్యా! నీవూ అట్లాగే అనుకున్నావు, నేనూ అట్లాగే అనుకొని స్కూలు ఆవరణలో అడుగు పెట్ట నిచ్చాను. ఇప్పుడు వానికి దుర్బుద్ధి పుట్టింది. వీడి మూలంగా గౌరవ కుటుంబానికి చెందిన ఒక పిల్లరచ్చను పడ్డది.

"ఆఁ ఆఁ అంత పనిచేశాడా" అంటూ మూర్ఛపోయ్యేటంతగా అయిపోయినాడు గుర్రాజు. ఒళ్ళంతా ముచ్చెమటలు పోశాయి. నిలవలేక కూలపడ్డాడు. "అమ్మా! మావాడే! ఇంతపని చేశాడమ్మా" అన్నాడు దీనంగా.

"అవునయ్యా! వాడు ఆ అమ్మాయికి వ్రాసిన కథలు ఉత్తరాలు ఉన్నాయి. నేను మా హెడ్మిస్ట్రెస్సు తలుచుకుంటే చాలు జైలుకు పోతాడు సన్నాసి."

"అమ్మా! అమ్మా! అంత పని చేయకండి ఈ పెద్దతనంలో వాడిమీదనే సంసారం నడుస్తున్నది. నలుగురాడు

పిల్లలకు పెండ్లిళ్లు పేరంటాలుచేసి దివాలైపోయి ఈ ఒక్క సన్నాసిమీద ఆధారపడి బ్రతుకుతున్నా. వాడిని జైలుకు పంపితే నేనూ నూ ముసలిది మీ వాకిట్లో ప్రాణాలు విడవాలసిందే

"నీమీద దాక్షిణ్యంచేత వాడి నట్లావదిలి పెట్టను! వాడి పాప ఫలం వాడు అనుభవించ వలసిందే మఱి యిటు వంటి దుర్మార్గుడు కడుపున పుట్టినప్పుడు మీకు మాత్రం కష్టా లెట్లా తప్పుతాయి?"

"అమ్మా! అమ్మా! పెద్దముండా కొడుకును. మొదటి నుంచీ మీ పాదాలవద్ద బ్రతికాను వాణ్ణి గట్టిగా మంద లిస్తాను. మీ పాదాలవద్ద తెచ్చి పడవేస్తాను. క్షమాపణ కోరి పిస్తాను! నాటకాలు సినిమాలు మా కొంప తీసినాయి. ఇవ్వాళ ఊళ్ళో లేడు. రేపు తమవద్దకు తీసుకువస్తా, వ్రాశాడో లేదో తమరే కనుక్కొందురుగాని. తొందర పడి ఏమి చేయకండి" అని పాదాల చెంత బడి ఏడ్చాడు గుర్రాజు

"చేశాడూ లేదూ అని అనుమానం లేదు. వాడు రంగులు వేసినప్పుడు డబ్బు యిచ్చినప్పుడల్లా వ్రాసిన రసీదులు నావద్ద ఉన్నాయిగా. ఆ రసీదుల దస్తూరీ వాడి ఉత్తరాల దస్తూరీ ఒక్క విధంగా ఉన్నది. అది అంతా యెందుకు, వాడు ఆ ఉత్తరాల్లో వ్రాసిపెట్టిన కవరుపై అడ్రసే చెప్పు తున్నదిగా, వాడు వ్రాసినట్టూ. మ మ్మాటికీ అది వాడి పనే.

వాడికి తగు విధంగా బుద్ధి చెప్పక తప్పదు నీమీద జాలిపడి వాడిని వదలడానికి వీలు లేదు. నిప్పుతో చెలగాటం ఆడు తున్నానని వాడికి తెలియడం లేదు. ఈ వెధవ యిల్లాంటి వాడని తెలిస్తే యీ ఊళ్ళో వీడికి పుట్టగతులుండవు. ఒక్కరూ పని యివ్వరు. ఒక్కరూ వాకిట్లోకిరానివ్వరు రంగుల పనులంటే గొప్పగొప్ప యిళ్లవాళ్ళు చేయించే పనిగదా. వాళ్ళు వీడికెట్లా పనియిస్తారు? ఎట్లాగు వీడు నీకు అక్కరకు రాడు. పోనీ నాలు గేళ్ళు ఖైదులో ఉండివస్తే బుద్ధి వస్తుంది.

ఆ మాటలకు ముసిలివాడు బొత్తిగా చాపచుట్టుగా పడి పోయినాడు. వాడి ప్రాణం అక్కడే పోతుందేమో అని పించింది ప్రభావతీదేవికి. "సరే దైవవిధి ఎట్లావుంటే అట్లా అవుతుంది. దైవం చేసేదానికి నీవూ ఏమీ చేసేది లేదు. నేను ఏమీ చేసేది లేదు. ఇంటికిపో" అని ప్రభ వతీదేవి అక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోయింది.

గుర్రాజు కాసేపు పొర్లిపొర్లి యేడ్చి దడ దడలాడుతూ యింటికిపోయినాడు. భార్య గౌరమ్మ పెనిమిటి వాలకం చూచి భయపడి "ఏమిటి యిట్లా ఉన్నావ"ని అడిగింది. "ఏం జెప్పేది? భద్రిగాడు మన కొంప తీశాడ"ని భోరున యేడుస్తూ జరిగిన సంగతంతా చెప్పాడు ఆమాటలు విని గౌరమ్మకూడా తలకొట్టుకొని యేడ్వటం మొదలు పెట్టింది. నలుగు రాడుపిల్లల తర్వాత పుట్టినవాడు. ఎంత గారాబంగానో పెంచారు. వాడు

ఏమైపోతాడో అని ఒకటీ, అమ్మా! కూటికి యిబ్బందిగా ఉన్నదంటే పని లెక్క చూచుకోకుండా పదిరూపాయలు చేతిలో పెట్టే ధర్మాత్ములువారు, తాత తండ్రుల కాలంనుంచి వారి అండను బ్రతుకు తుంటిమే, ఆ అండ కాస్తాపోయెనే అని ఒకటీ, ఈ రెండూ తలుచుకొని ఉభయులు యేడ్వటం మొదలు పెట్టారు. ఆ రోజల్లా ఇద్దరూ అన్నం తినలేదు. అట్లాగే మంచాలు కరుచుకొని పడి ఉన్నారు. పొరుగూరు రంగుల పనికిపోయిన భద్రిరాజు రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు లిల్లాయిపదాలు పాడుకుంటూ యింటికి వచ్చాడు. తల్లీ తండ్రీ యిద్దరు దీర్ఘరోగం పట్టినవాళ్ళలాగా కుక్కి మంచాలమీద పడిఉన్నారు. వాళ్ళను చూడగానే భద్రి అడిలిపోయి "ఏమి అమ్మా! నాయనా! ఇట్లాఉన్నారేం? అన్నం తినలేదా? బియ్యంలేవా! అన్నం వండ లేదా?" అన్నాడు.

"మా కింకేం అన్నం మా కూట్లో దుమ్ము పోశావుగా" అన్నాడు తండ్రి.

"నాయనా! నీవు లేకపోతే మా బ్రతుకేమిట"ని యేడ్చింది తల్లి.

"భద్రికి ఏమీ అర్థంకాలేదు. నాయనా; అమ్మా అట్లాఅనటమే వాడెఱగడు. "ఏమిటి నాయనా అట్లాఅంటావ" న్నాడు బెంబేలు పడినట్లయి.

"ఏమనేది నీవుచేసే చేష్టలకు? ఈవూళ్ళో పుట్టాను, యీ వూళ్ళో పెరిగాను డెభై యేళ్ళ ముండా కొడుకు నైనాను. గుర్రాజు యిటువంటివా డనిపించుకొని యెఱుగను. నీ మూలంగా నేటికి నా పరువు పొయ్యేరోజు వచ్చింది" అన్నాడు తండ్రి

భద్రికి మనస్సు కొంచెం జాకింది. అయినా నోటి బింకానికి "పరువు పొయ్యేపని నేనేం చేశాను నాన్నా?" అన్నాడు.

"ఏం చెయ్యాలె. ఆడ పిల్లలతో పరియాచికాలు త్రాచుపాముతో చెలగాటమనీ ప్రాణం మీదికి తెస్తాయనీ, తెలియక పోయె. ఏదో పొద్దస్తమానము వ్రాస్తావు చదువు తావు ఏం లాభం బుద్ధిలేకపోయిన తరువాత" అన్నాడు తండ్రి.

"అసలు చదువుకునే అమ్మాయిల ప్రస్తాపన మన కెందుకు తండ్రీ!" అన్నది తల్లి.

"ఏమిటమ్మా మీ మాటలు? నేను ఏమి ప్రస్తావనలు జేశా"నని దబాయించాడు లేని ధైర్యం తెచ్చుకొని భద్రి.

"ఇంకా ఎదిరిస్తా వెందుకు? మేనేజరమ్మగారికన్నీ తెలిసిపోయినాయి. నీవు యెవరో పిల్లకు వ్రాసిన ఉత్తరాలన్నీ పోగుపెట్టుకొని కూర్చున్నది. నీధైర్యమేమో. ఆ పిల్ల జవాబు వ్రాయడానికి చక్కగా అడ్రెసు వ్రాసి బేడకవరు ఆ ఉత్తరాల్లో

పెట్టితివి. నీవు రంగులు వేసి నప్పుడు వ్రాసియిచ్చిన రసీదు సంతకాలు దస్తూరి ఆ ఉత్తరాల దస్తూరి ఒక్కమాదిరిగా ఉన్నదట. పైగా ఆ అమ్మాయిపేర కథవ్రాసి పత్రికలో వేశావుట. ఏమిటి నీధైర్యం? ఇన్నాళ్ళ నుంచీ పెద్దమనుషుల ఇళ్ళలో మసులు తున్నాము. ఎన్నడైనా ఒక్కమాట అని పించుకున్నామా? నీకు రంగులు వేయడం బాగా వచ్చీరాక మునుపే అమ్మా! అనిపోయి అడిగితే మూడు వందల రూపాయల పనియిచ్చిందే! ఆమె స్కూలు పిల్లలకేనా నీవు ఉత్తరాలు వ్రాయడం? అయ్యో నాయనా? ఎంత పని చేశావురా. చేతి కంది వచ్చిన వాడవు. నిన్నే జైలుకో పంపితే మేమెట్లా బ్రతకంరా పెద్దతనంలో నిన్ను వదలి ఎట్లా బ్రతకంరా అని తండ్రి పెద్దగా యేడ్చాడు తల్లి అంతకంటె యేడ్చింది.

భద్రికి గుక్క తిప్పుకోడానికి వీలులేక పోయింది అవునుకాదని వాదించడానికి కూడా అశక్తుడై పోయినాడు. నిలుచున్న చోటనే కూలబడి పోయినాడు. ముఖం గుడ్డతో కప్పుకున్నాడు. ఏడుస్తున్న వెక్కి అప్పు డప్పుడు వినిపిస్తున్నది అంతే బెల్లం కొట్టిన రాయిలాగా ఉండి పోయినాడు. తప్పు చేసిన వాడికి ఆ విషయం వెల్లడై నప్పుడు పైవాళ్ళ వల్ల కలిగే బాధకంటె మనస్సులో కల్గేసంక్షోభం దుర్భరమైంది. ఇతరులవల్ల కలిగే బాహ్యమైన వ్యతిరేకతకు తిట్లకు, కొట్లకు, తిరస్కారాలకు, తప్పుకొని తిరగడం సులభం. కాని అంత సంక్షోభానికి లోనుగాకుండా తప్పుకొని తిరగడం ఎట్లా సాధ్య

మవుతుంది ? ఎక్కడికి వెళ్ళినా, ఏమి చేసినా, కూర్చున్నా నిలుచున్నా నిద్రపోయినా పట్టిపల్లార్చే మహాయాతన అది. భద్రికి తాను నీలను చేసిన అవహేళనలు, వ్రాసిన లేఖలు, కథలు అన్నీ జ్ఞప్తికివచ్చి అతనికి వేదనను కలిగించడం మొదలు పెట్టినాయి. ఒళ్లంతా తేళ్లు జెఱ్ఱులు ప్రాకినట్లయి బాధపడటం మొదలుపెట్టాడు. ఆ రాత్రి తిండీ లేదు నిద్రా లేదు. ఆ అమ్మాయిని తనన్న మాటలు వాడిమొనలై తన్నే పొడవటం మొదలు పెట్టినాయి. ఎప్పుడైనా కూరుకు వస్తే అవే కలవరింతలు. దుశ్చేష్టలు ఎంత జాగ్రత్తగా కన్నులు కప్పిచేసినా ఎంత ఉజ్వలంగా పైకివచ్చి అపరాధిని పొడిచి వేస్తాయో అనుభవ పూర్వకంగా తెలుసుకున్నాడు భద్రి. ఉపవాసంతో యేడ్పులతో రేయి వేగిపోయింది. ఉదయం ప్రభావతీదేవి దగ్గరకుపోయి క్షమాపణ చెప్పుకుందాము రమ్మని తండ్రి వేధిస్తే భద్రి రానని మొరాయించాడు. రాకపోతే ఆమె పోలీసులకు రిపోర్టు చేస్తుందనీ, దానితో నీ బ్రతుకు మరీ పాడై పోతుందనీ, లోకులనోట్లో పడక మునుపే వెళ్ళి ఆమె పాదాలమీద పడితే రక్షిస్తుందనీ, "నీవు నా వెనుక ఉండు అంతే అన్ని యేడ్పులు నేనే ఏడుస్తా"ననీ, తండ్రి మొత్తుకున్నాడు. "నాయనా! మీ తండ్రి వెంట వెళ్ళు పెద్ద తనంలో మమ్ము ఏడిపించబోకు" అని తల్లి అక్కున చేర్చుకొని బ్రతిమి లాడింది. ఆ పూట గూడా వాళ్ళకు అన్నాలు నీళ్ళు లేవు. కాని యేడిస్తే ఏమవుతుంది ? ఆమె యెదట పడ

వలసిందే! తల్లి దండ్రీ బ్రతిమలాడి బ్రతిమలాడి ఎన్నో విధాల చెప్పి చెప్పి కడుపు తరుక్కు పోయేటట్టు యేడ్చియేడ్చి ఒప్పించారు, పోలీసుల యెదుట పడితే ఏం బాధలు పెట్టుతారో దానికంటె సహృదయమైన ప్రభావతీదేవి యెదుటపడటమే మేలని భద్రికిగూడా తోచింది.

౬

నీల పేర కథానిక ప్రచురింపబడిన సంచిక వచ్చి మూడు రోజులైంది. ఆరోజు ఆదివారం. స్కూలులేదు. కాని స్టాలు హాలులోనే ప్రభావతీదేవి వ్రాతబల్లముందు కుర్చీలో న్యాయాధిపతిలాగా కూర్చున్నది. పక్క కుర్చీలో హెడ్మిస్ట్రెస్సు కూర్చున్నది. కుడిప్రక్క బెంచీమీద నీల, కనకవల్లి రోడముఖం పెడముఖంగా కూర్చున్నారు. ఎదుట గుర్రాజు అతని కొడుకూవచ్చి నేలమీద కూర్చున్నారు.

"భద్రీ! నీల ప్రైజు పుస్తకం కనకవల్లి తీసుకు వచ్చింది నీకోసమేనా ?"

"నాకోసం కాదండీ. నే నెప్పుడు ఆ పుస్తకం కనకవల్లిని అడగ లేదండీ"

"అబద్ధాలతో ప్రయోజనంలేదు. ఏమి కనకవల్లీ! మీ అన్నయ్య పుస్తకం తెప్పించిది ఇతని కోసమే అన్నావుగా."

"అవును మా అన్నయ్య అట్లాగే చెప్పాడండి"

"అయితే ఆపుస్తకం అడగలేదంటావేం?"

భద్రి మాట్లాడలేదు.

"కనకం ఆ పుస్తకం భద్రివద్ద ఎన్నాళ్లున్నది?"

"వారం రోజులు."

"వారం రోజులైనతరువాత మళ్లీ నీకే తెచ్చియిస్తే నీవే నీలకు ఇచ్చావా?"

"అవును."

"అందులో ఉన్న ఉత్తరం చూచే యిచ్చావా?"

"నేను చూడలేదండీ"

"అసలు ఉత్తరం ఎక్కడ పెట్టానండి?"

"ఛీ దుర్మార్గుడా ఇందాక పుస్తకమే నే నడుగలేదన్నావు! ఇప్పుడు ఉత్తరం పెట్టలేదంటున్నావు! ఈమాటలోనే నీ సంగతి తెలిసిపోయింది. ఇంక అనవసరంగా అబద్ధాలతో తప్పుకోవాలని ప్రయత్నించకు. నీవు వ్రాసిన ఉత్తరాలు, ఆ ఉత్తరాలకు జబాబులు కోరుతూ నీవు నీ అడ్రెస్సుతో వ్రాసి పెట్టిన కవర్లూ అన్నీ యివిగో, ఈ బల్లమీదనే ఉన్నాయి. యస్. బి. రాజు అంటె నీవుగాక మరెవరు? ఈ పేరుతోనే నీవు నాకెన్ని రసీదులపై సంతకం చేయలేదు? వాటికీ వీటికీ వీసమైనా తేడాలేదు. నిన్ను పట్టడానికి ఇంతకంటె నిదర్శనా లేమి కావాలె? హెడ్మిస్ట్రెస్సుగారూ, ఈ ఉత్తరాలు ఈ అడ్రెసు కవరు ఈరశీదులు చూడండి" అని ఆమె చేతికిచ్చింది కాగితాలు. "పిల్లలు వారి ఉల్లాసంకొద్దీ వారి పాఠశాలలో ఆడు

కుంటారు, పాడుకుంటారు. వాళ్ల ప్రమేయం నీకెందుకు? బాగా ఉంటే నలుగురితో బాటు సంతోషించవచ్చును. కాని వాని నాధారంగా చేసుకొని ఒక అమాయిక బాలికకు ప్రేమలేఖలు, నీ ముఖం లేఖలు వ్రాయడమా? పైగా ఆ అమ్మాయిపేర ఆడపిల్ల వ్రాయరాని కథ వ్రాసి ప్రతికలో ప్రకటించడమా? నీకెంత ధైర్యం? దౌర్భాగ్యుడా! నీ దుశ్చర్యకు నీ కెంత శిక్ష విధించినా కొంచెమే అవుతుంది. ఈరోజున మేము తలుచుకుంటే నిన్ను జైలుకుపంపించగలం. ఏమండీ సుందరీ బాయి గారూ! కాగితాలు చూచారుగాదూ దస్తూరి ఎట్లా ఉన్నది?"

"ఒక్క అక్షరమైనా వ్యత్యాసం లేదండీ అన్నీ ఒక్క చేతిమీదుగా వ్రాయబడినట్లుగా స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. అయినా మీకిచ్చిన రసీదులమీదా, అతను అడ్రెసు వ్రాసిన కవరుమీద ఒక్కటే పేరు స్పష్టంగా కనిపిస్తూ ఉంటే ఇంకా సంశయ మేమున్నదండీ!"

"విన్నావా! ఇది నీవే వ్రాసినట్లుస్పష్టంగా ఋజువవుతున్నది. చిన్నవాడవు కాగలవాడవు. పెద్దవాళ్లు దలిదండ్రులున్నారు వాళ్ళ ముప్పు గడపవలసిన వాడవు. నీవు ఖైదులో పడితివా? వాళ్ళుఅన్యాయంగా చచ్చిపోతారు. నీకాఊరిలో పరపతిపోతుంది. పని పుట్టదు" అన్నది ప్రభావతీ దేవి.

అవునోయి! ఈ గొడవతో నీ జీవితంభగ్న మైపోతుంది, దాక్షిణ్యంగలవారిఅనుగ్రహంపోగొట్టుకొని పోలీసులకష్టడీలోకి

పోతేవాళ్లు నిన్నుపాపం అనరు. ముందుకొట్టి మాటాడుతారు. బక్క-జనాన్నిచూస్తేవాళ్లుమరీబాధిస్తారు. ఎందుకుచెడిపోతావు? మేనేజరమ్మగారివద్దతప్పువొప్పుకొని క్షమాపణకోరితివారెండవ చెవిని బడకుండా ప్రథమాపరాధంక్షమింపబడుతుంది" అన్నది హెడ్మిష్ట్రిస్సుసుందరీ బాయి.

"భద్రి క్షణం ఆలోచించాడు. హెడ్మిష్ట్రిస్సు హితవే ఉచితంగా ఉన్నదనిపించింది. మేనేజరమ్మగారి ఆగ్రహం చూస్తే తన్ను సర్వనాశం చేసేటట్టుగా ఉన్నది ఏదో అల్లరి కాకుండా తప్పు ఒప్పుకొని బయటపడడమే క్షేమమనిపిస్తున్నది. వానికి.

ఇంతలో ప్రభావతీదేవి మళ్లీ అందుకున్నది. "భద్రీ! ఏమంటావు? ఉత్తరాలు వ్రాసింది నీవేనా? నిజం చెప్పు పోలీసు వాళ్లకు రిపోర్టు వ్రాసిఉంచాను అదిపోలీసు స్టేషనుకు పంపక ముందే క్షమాపణ కోరడమో రచ్చను పడడమో తెల్చుకో. కేసుపోలీసు వాళ్లకిచ్చినతరువాత వ్యవహారం నా చేయి మిగిలి పోతుంది.అప్పుడునీవూ నేనూ గూడా ఏమీ చేసేది లేదు. ఉభయులు వాళ్లఅధికారానికి లోబడవలసిందే". అన్నది ప్రభావతీ దేవి!

"నాయనా! అమ్మగారివద్ద నిజం ఒప్పుకో ఆమె తల్లి వంటిది. మనలను అన్యాయం చేయదు. ఆ పోలీసు వాళ్ళ

చేతబడితే మనం బ్రతకమ"ని కొడుకును కౌగిలించుకొని ఏడ్చాడు గుర్రాజు.

"ఏమిరా భద్రీ: నిజం చెప్పు ఉత్తరాలు వ్రాసింది నీ వేనా ?" అన్నది ప్రభావతీదేవి

తల నేలకు వంచుకొని గ్రుడ్లనీళ్ళు గ్రుడ్ల కుక్కుకుంటూ గద్గదికమైన కంఠంతో "నేనే నండీ" అన్నాడు భద్రి.

"కథో?" అన్నది ప్రభావతీదేవి.

"కథ కూడా నే నే వ్రాశాను".

"నీవు వ్రాసి ఆమె పేరు యెందుకు పెట్టావు?"

"ఆమె నా ఉత్తరాలకు జవాబివ్వలేదు, పైగా గోపాల స్వామి గుళ్లో నన్ను తిట్టింది."

"గుళ్లో ఆమెను గోల చేస్తే తిట్టమూ?"

"నేను గోల చేయలేదు"

"మరి యెవరు చేశారు?"

"నా వెంట వచ్చిన కుర్రవాళ్ళు."

"అయితే నీవు అనిపించినట్లేగా ? నీ కిష్టం లేకపోతే వాళ్లను మందలించే వాడివిగా ? అసలు ఆ అమ్మాయి మీద నీకు అభిమానం కలగడానికి కారణ మేమిటి?"

"ఆమె మృదుమధుర సంగీతమే."

"అయితే యిప్పుడు నీ అభిప్రాయ మేమిటి?

"నేను చేసినది తప్పేనని తెలుసుకున్నాను. క్షమింప వలెనని ప్రార్థిస్తున్నాను"

"పిచ్చివాడా! నే నెవరినిరా! క్షమించడానికి? నీవు యెవరియెడ అపరాధం చేశావో ఆమె క్షమించాలె."

భద్రి మాట్లాడలేదు.

"నీ వల్ల పరాభవించ బడిన దానిని నేను కాదు—నీల కనుక ఆమెనే నీవు క్షమాపణ కోరాలె."

భద్రి తల నేలకు వంచుకొని "నీలా కుమారీ! నన్ను క్షమించు" అన్నాడు దీనంగా.

"అన్నా! నిన్ను క్షమించక నీ మీద నాకు విరోధ మేమున్నది? అనవసరంగా పిచ్చి వ్రాతలు వ్రాసి నా మనస్సును కష్ట పెట్టా" వన్నది. నీల నెమ్మదిగా.

ఎవరు చెప్పకుండానే భద్రి తలనేలకు వంచి నీలకు ప్రణమిల్లాడు.

"పిచ్చివాడా! వెండి తెరమీద బొమ్మలాటలు చూచి వెఱ్ఱి ప్రణయాలు పెంచుకొని వెఱ్ఱివాడవై పోయినావు. ఎదిరి హృదయం తెలియకుండా ఇటువంటి వ్రాతలు వ్రాయడం చాలా నీచమైన పని. ఇకనైనా యువతుల యెడ సోదరీ భావం అలవర్చుకో." అన్నది ప్రభావతీదేవి తన కృషి ఫలించినందుకు సంతృప్తి పడుతూ.

వారి హితోపదేశానికి కృతజ్ఞత ప్రకటించినట్టు ప్రభావతీదేవికి సుందరీ బాయికి గూడా చేతులు జోడించాడు భద్రి.

క్షణం సేపు అంతటా నిశ్శబ్దం ఆవరించింది. ఎవరి ఊహాపోహల్లో వారు ఉండి పోయినారు. వెంటనే ప్రభావతీ దేవి కనకవల్లి వంక చూచి ఆ నిశ్శబ్దాన్ని భేదిస్తూ "కనకం; నీవీ విషయంలో చాలా నీచంగా ప్రవర్తించావు. నీకు విషయం తెలిసినప్పుడు నీలకు అండగాఉండి ఎదిరిని ఎదిరించవలసిందిపోయి, వాళ్ళకే సహాయం చేశావు. నీ మద్దతు లేకపోతే యీ వ్యవహారం ఇంతకు వచ్చేదికాదు. మొన్న నీల పేర కథ పత్రికలో పడిననాడు విద్యార్థినుల కిందటికే చెప్పి పరిహాసం చేశావని తెలిసింది. నీవు మా స్కూలులో ఉండ తగవు. ఈ సంవత్సరము నీవు పరీక్షకు పోకుండా డిటెయిన్ చేయడమే నీకు తగిన శిక్ష" అన్నది తీవ్రంగా.

కనకవల్లి భోరున యేడుస్తూ మేనేజరమ్మ కాళ్ళమీదా హెడ్మిస్ట్రెస్సు కాళ్ళమీదా పడ్డది. "నీలా నన్ను క్షమించ" మని నీల రెండు చేతులూ పట్టుకున్నది.

నీల వినయంగా ప్రభావతీదేవికి నమస్కరించి "అమ్మగారు నా మీద దయ ఉంటే కనకవల్లిని గూడా క్షమించండి నా వల్ల యెవరికీ అపకారం కలుగరాద"న్నది!